

СЕКЦІЯ «ДИЗАЙН»

*Вовк Аліна Андріївна
студентки IV курсу,
Спеціальності «Дизайн одягу»*

*Науковий керівник:
асистент
Кобилинська Марія Юріївна*

«Соціокультурні аспекти впливу сюрреалізму на мистецтво»

Сюрреалізм, як напрям мистецтва, набув широкої популярності в суспільстві. Він зміг охопити та об'єднати у собі різні сфери життя, такі як: наука, мистецтво, філософія та релігія. Завдяки такому резонансу сюрреалісти мали змогу підіймати питання, які й досі залишаються актуальними.

Сюрреалізм – напрям в мистецтві, що виник в Парижі у двадцятих роках XX століття і залишився затребуваним і до сьогодні. Найяскравіше проявившись в образотворчому мистецтві, поєднав непокдане, перетворивши сон у надреальність. Основою сюрреалізму стали сни, марення, звернення до свого підсвідомого, проте навіть найабсурдніші твори є результатом продуманої роботи митця [5].

Станом на XXI століття все ще є художники, які продовжують експериментувати з головними принципами сюрреалізму, застосовуючи його елементи у своїх творах. Серед відомих прихильників художників сюрреалістів XXI століття можна знайти такі імена: Аган Харахап, Йод, Майкл Вінсент Манало, Юн Місон, Джи Янг Лі.

Попри те, що розвиток сюрреалізму як самостійної течії завершився у 1960-х роках, фундаментальні роботи сучасних дослідників доводять те, що вплив сюрреалізму на різні види мистецтва триває і донині. Сюрреалізм не обмежується тільки напрямком живопису. Його прояви можна знайти також у скульптурі, архітектурі, інтер'єрі, ландшафтному дизайні, кінематографії, театрі, літературі, фотомистецтві та моді.

Особливо ефектно сюрреалізм реалізував себе в архітектурі та дизайні інтер'єру. Перевернуті будинки, складені, немов з конструктора, складні, викручені форми, нескінченні кімнати з вікнами в найнесподіваніших місцях. Всі ці сюрреалістичні особливості змогли додати в архітектуру та досягти успіху в цьому напрямі такі архітектори, як Ф. Гері, Дж. Майер, Хані Рашид, Х. Сеносьян, Р. Брунос.

Серед кінорежисерів XXI століття найвідомішими є чилійський режисер Алехандро Ходоровський, американський художник і кінорежисер Девід Лінч і його сюрреалістична кінокартина «Твін Пікс» та Чарлі Кауфмен з фільмом «Нью-Йорк, Нью-Йорк».

У час стрімкого зростання можливостей технологій XXI століття не можна не згадати про 3d візуалізації архітектури та інтер'єрів, адже і там сучасні дизайнери використовують постулати сюрреалізму, та створюють незвичайні роботи. Серед них можна відзначити Алексіс Христодулу, Пітера Тарка, Філіпа Ходаса, Шарлотту Тейлор.

Сюрреалістичні мотиви також можна простежити на стінах будинків – муралах. Серед митців, які демонструють свої творіння прямо на вулицях міст, відзначились норвезький художник Андерс Йеннестад та литовський художник Ернест Захаревич – майстер ілюзії взаємодії. Масштабні сюрреалістичні фрески Меді Гандуанлу порівнюють з полотнами Сальвадора Далі. Найвідомішим серед стріт-арт художників вважається американський сюрреаліст Макс Ріппон, який прикрашає стіни міста Нью-Йорк [3,5].

Зустрічається сюрреалізм і в проектуванні ландшафтів. Серед таких дизайнерів Чарльз Дженкс та його проект парку «Земна форма» та «Клітини життя»; Марта Шварц - Сад на даху Інституту Уайтхеда, Кембрідж, Массачусетс, США.

Сюрреалізм також проникнув і до світу фотографії. За словами американської дослідниці в царині мистецтва, Розалінд Краусс, фотографія може нести всі основні характеристики сюрреалізму. Адже фотографія хоч і є відображенням реальності, але зображення на знімку вже не можна вважати реальним, так як відображений момент по суті свій вже знаходиться в минулому. Саме завдяки, тому що фотографія робить нереальну реальність, відбувається поєднання абсолютно протилежних явищ, що і несе в собі сюрреалізм. Одним з популярних на сьогоднішній день представників сюрреалізму є американський фотограф Джеррі Ульсманн. Унікальність його робіт досягається завдяки використанню подвійної експозиції, а також восьми фотозбільшувачів, в які він по черзі вставляє різні негативи, що не дає можливості точно передбачити, яким буде кінцевий результат, залишаючи все на випадок, що можна назвати автоматизмом. Серед інших фотографів можна згадати Йіндржіх Штирській і його два цикли фотографій «Людина-жаба» і «Людина в шорах» 1934 р., Томмі Інгерберга, Еріка Йоханссона і Крістофера МакКінні [4].

Не оминув своєю увагою сюрреалізм і сферу моди. Багато дизайнерів як ХХ так і ХХІ століття використовують основні засади сюрреалізму при створенні своїх колекцій. Протягом другої половини ХХ сторіччя головні фігури сюрреалізму увійшли в сферу моди, реклами та вітриністики. Перша співпраця між художником і дизайнером така, як Сальвадора Далі та Ельзи Скіапареллі, дозволила моді просунутись вперед безпрецедентними способами. Це дало поштовх до нового етапу у розвитку модної індустрії. Нове бачення, нові прийоми, які пропонував сюрреалізм дуже добре використовується дизайнерами вже протягом двох століть. Серед найвідоміших прихильників дизайнерів сюрреалізму можна назвати Viktor & Rolf, Alexander McQueen, Christian Dior, Gucci, Martin Margiela, Lanvin, Agatha Ruiz de la Prada, Yves Saint Laurent, Iris Van Herpen, Moschino, Thierry Mugler, Franck Sorbier, Carven, Louis Vuitton, Prada x Damien Hirst. Так само як і художники сюрреалісти, дизайнери намагались визволити своє підсвідоме, але роблячи це через тканину, фактуру, форми, крій, та формотворення костюма [6].

Переміщення об'єктів, заміна їх властивостей, маніпулювання формами, злиття ілюзії та реальності – інструменти для досягання власних концептуальних цілей. В першій колекції парних суконь Viktor & Rolf, які відрізнялись великим розміром, дизайнери висловили своє почуття мізерності у великому світі паризької моди. За допомогою своїх сюрреалістичних 3D-робіт Christiaan Endeman демонструє своє незвичне ставлення до тренувань у тренажерних залах, підіймає тему схуднення та паління.

Отже, у ХХІ столітті, в час інформаційного перенавантаження, люди більш звертають свою увагу на ті речі, які можуть здивувати, зупинити погляд, шокувати. З кожним днем важливість зображень в суспільстві зростає, таким чином, що люди формують реальність образами, а ілюзія стає новою формою реальності. Саме тому сюрреалізм немов застиг у часі, він і досі змушує людей звернути на себе увагу.

Список використаної літератури:

1. Барт Р. Избранные работы: Семиотика. Поэтика / Барт Р. – М.: Прогресс, 1994. – 616с.
2. Бодрийяр Ж. Система вещей / Бодрийяр Ж. – М.: Рудомино, 1995. – 173с.
3. Бретон А. Манифести сюрреализма. Переклад Річарда Сівера та Хелен Р. Лейн / Бретон А. – Анн-Арбор: Мічиганський університет, 1969. – 59с.
4. Краусс Р. Фотографічне: досвід теорії розбіжностей / Краусс Р. – М.: Ад Маргинем, 2014. – 154с.
5. Кулікова І. Сюрреалізм в мистецтві / Кулікова І. – М.: Райт, 1995. - 176с.
6. Легенький Ю. Г. Дизайн: культурологія та естетика / Легенький Ю.Г. – К.: КДУТД, 2000. – 272с.